

Dumitru Iuga: Colindători din Săliștea de Sus, 2001

Colecția ION VANCEA

La tăietor

De Crăciun, dar și de Anul Nou, la miezul nopții, fetele care doresc să se mărite anul care vine, *ies cu stolnicul la tăietor*; una dintre fete, cu ochii închiși, ia stolnicul pe cap, este condusă de o altă fată, se urcă pe tăietor și ascultă: unde va auzi primul zgomot - lătrat de câine, clopoțe de oi, scârțâitul fântânii, voci omenești etc. - acolo îi este ursitul.

Nănești, 1976

Colecția ANUȚA MOCIRAN

Crăciunul în Săliștea de Sus

Copilăria și adolescența mea, la țară, în Săliștea de Sus, au curs sub semnul disciplinei și al muncilor la care luam parte în familie, nu atât pentru folosul lor în sine, cât, mai cu seamă, pentru a nu mai avea timp și loc de preocupări și companii nepotrivite.

Eram trei copii, între care două fete, iar mama veghea cu strășnicie la evoluția noastră și cunoștea foarte bine portretul moral al oamenilor ce urma să devinim. Au fost restricții și disciplină, am fost născută și crescută sub semnul responsabilității și al datoriei. Căutând în urmă justificarea atâtore eforturi și renunțări, găsesc o perioadă mult mai lungă și mai bogată decât următorii zeci de ani, care au zburat peste mine și m-au adus, cum nu gândeam de repede, la vîrstă nostalgiilor și a descoperirii unor răspunsuri îndelung căutate.

Păstrez în minte culori, mirosme, gusturi și armonii. Îmi vin în gând sintagme, vorbe de duh sau observații usturătoare, moștenite fără voie și fără stire de la oamenii din neamul meu, un neam dotat cu simțul umorului și al unei ironii ușoare, spumoase și lipsite de răutate.

Îmi amintesc câtă importanță se dădea sărbătorilor de iarnă. În noianul de preocupări și de cerințe care trebuiau respectate, noi, copiii, găseam loc și pentru propriile noastre așteptări. Nu făceam repetiții propriu-zise pentru că nu

Dintr-un Tânăr
O făcut armăsar.

Colecția AUGUSTIN MICU, Cicârlău, 2002

Scrisă-i raza cu lumina
Și-o ține doamna cu mâna.
De la Anuța Bizău, 20 ani, 1980.

2304

Coborât-o, coborât
Domnul Christos pe pământ,
Lu Iuda i-o fost urât.
Iuda, iubitor de bani,
L-o și vândut la jidani
Cu treizeci și cinci de bani.
Când banii-n mâna i-o pus
Pe Domnul Christos L-o dus
Pe dealu Golgotii-n sus;
Pe cruce L-o rădicat,
Pe cruce de lemn de brad.
Cunună de spini L-o pus,
Cu suliță L-o străpuns,
Tri pticuri de sânge-o curs:
Nu lăsa să curgă jos
Că-i curs din Domnul Christos,
Nu lăsa să curgă-n tină
Că-i sânge fără de vină.

De la Anuța Bizău, 20 ani, 1980.

2305

Mere, mere Măicuța,
Tăt pe râu, pe râu în jos
Să-și puie Fiucu jos,
Să-L spele pe El frumos.
Când Măicuța L-o spălat
Fiul la cer s-o-nălțat.
Și de-acolo s-o luat
Tăt prin lin și prin pelin,
Păruț galben despletind
Și pe îngeri întrebând:
- Îngerii lui Dumnezeu,
N-ați văzut pe Fiul Meu?
- Noi poate că L-am văzut,
Bine nu L-am cunoscut!
- Fiul Meu e cunoscut:
Cu veșmânt
Până-n pământ,
Lung și lat și mohorât.
În fața obrazului
Scrisă-i raza soarelui,
Mai în jos, pe la chiori,
Scrise-s sfinte sărbători,
Mai în jos, pe la mâneci,
Scrise-n sfinte dumineci.
De la Anuța Bizău, 20 ani, 1980.

2306

Asară pe la sfîntit
Mândră stea o răsărit,
După care noi ne-am dus
Ca să-L vedem pe Iisus.
Cerurile s-o deschis,
Bucuria ne-o cuprins

Pamfil Bilțiu: "Pupăză", Ungureni, 1978

Și îngerul Domnului
A vestit venirea Lui,
De care ne bucurăm
Și astăzi îi colindăm
Și îi colindăm frumos
La nașterea lui Christos.

De la Anuța Bizău, 20 ani, 1980.

2307

Colo, colo, în sus spre mare
S-o zărit o mândră zare;
Nici aceea n-o fost zare
C-o fost mănăstire mare:
Nouă popi, nouă dieci
Și p-atâția patrieci.
Patriarhul cel mai mic
Clopot mic o țângălit
Și Domnul Iisus o venit
Prima dată pe pământ.

De la Floare Ardelean, 19 ani, 1980.

2308

Coborât-o, coborât
Îngerii Domnului Sfânt
La niște păstori în câmp.
Păstorii i-au întrebat:
- De unde sunteți mânați?
- Noi suntem mânați din rai,
De la Maica Preacurată
Ca pe Fiul Sfânt să-L nască.
Și-o născut un Fiu frumos
Cu nume Domnul Christos,
Toată lumea Lui se-nchină,
Numa jidanii-L îngână -
Jidovean afurisit,

Nu te primea Domnul Sfânt
Nici în rai, nici pe pământ
De la Floare Ardelean, 19 ani, 1980

era cazul. Toți cunoșteam colindele pentru că răsună satul de ele și le ascultam mereu cu același neobosit interes. Pregătirea era, de fapt, o stare sufletească pe care nu pot nici să o uit, nici să o retrăiesc. Umblam în grupuri pe la casele oamenilor, intram oriunde vedeam lumină, nu se făceau invitații, nu se mergea pe reguli prestabilite și nu doream răsplăta. Scopul nostru era colindatul în sine și senzația de libertate. Puteai să umbli cât vrei și unde vrei, puteai să deschizi orice ușă, fără să se teamă cineva de pericole. Nu existau riscuri. Singurele momente care ne dădeau fiori de spaimă erau întâlnirile cu "Viflaimul", cu dracii, cătanele, irozii și alte măști.

Mai era ceva ce nu puteam să pierd, sub nici un motiv: mersul cu colinda la bunicii de pe mamă. Cât timp au trăit, n-am pierdut acest moment, în nici o noapte de Crăciun. Acum mă gândesc că n-am întrebăt-o niciodată pe mama de ce ne aştepta și colindam mereu cu "ziorel de ziuă". Poate pentru că aşa credea ea că se cade, să mergem toți, sau poate că știa că este de important pentru noi. Mersul la bunici era o permanentă recompensă, pentru că acolo era o oază de pace, de răbdare și liniște. Era o toleranță nesfârșită față de greșelile și suferințele noastre copilărești. Vasele și buzunarele bunicii erau pline de hreave (fructe) uscate și de zahăr cubic. Lucruri chinuitoare, cum ar fi pieptănatul părului lung și des, la bunica devinea o placere. Bunica era de fapt "moșica", fără pereche sub soare, care-l punea pe "moșucu" să-i țină cutia cu dohot, în care ea înmuia foarte des pieptănatul și mă pieptăna vreme îndelungată, umblându-mi prin păr ușor, numa de-abdă.

Oare de ce credea bunicul că pieptănatul meu este suficient de important ca el să-și lase pentru multă vreme rindeaua și să ia parte, stând în picioare, cu dohotul în mână?

De la bunici, noi nu puteam lipsi în noaptea de Crăciun. Și chiar dacă nu ne era foame, chiar dacă nu ne stătea mintea la daruri și recompense, acolo găseam ceva peste care nu puteam trece nepăsători: vasul de lut plin vârf cu găluște mici, umplute cu păsat și afumătură. Ne serveam din vas cu mâna, la fel ca și din vasul cu mere sau cu nuci.

Colindam afară, la fereastră și nu intram, nici chiar la moșica, până când nu auzeam "Să trăiți, haidăți în casă!". Ne aşezam apoi pe unde puteam, luam parte la discuțiile oamenilor mari și plecam acasă "cu ziuă", după ce se golea vasul cu găluște.

Acum vine alt Crăciun. E bine că suntem încă pe-aici, că suntem sănătoși și teferi, că suntem împreună și în pace. Dar de ce oare acum Crăciunul parcă vine cu o botă? De ce facem pregătiri obosite și costisoare înainte, iar după aceea rămânem îngreunați și, adesori, dezamăgiți că a trecut repede, fără să ne rămână amintiri aparte?

De ce nu facem noi găluște cu păsat, de ce nu simplificăm lucrurile și de ce nu vedem cealaltă față a lucrurilor și a evenimentelor, aceea care ne face să fim buni, sinceri și entuziaști?

Baia Mare, 2003.

Colecția NICOLAE POP

Crăciunul în Apa

În ajunul Crăciunului, în Apa, copiii merg la colindat. Ei primesc de la casele oamenilor pe care-i colindă nuci, mere, coci, bani. În seara de Crăciun umblă și colindătorii bisericii, adică cei care se pregătesc special de către oamenii bisericii. Aceștia sunt băieți mari, îmbrăcați frumos, costumele special confecționate simbolizând diferite personaje religioase: Irod, Craii Melchior, Baltazar și Gaspar. Ei merg pe la casele oamenilor, unde sunt primiți cu multă bucurie, aducându-le aminte de nașterea lui Christos.

De la Vasile Cosma, 84 ani, Apa, 1994

Înt-un vârv de pai -
Oastea unui crai.